

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтното Икономическо Дружество „Варненски Коренякъ“

Брой
1 лв.

Год. абонаментъ 25 лв.
Излиза ежемесечно.

Редакция и администрация въ клуба
— Варна, площ. „Св. Никола“ № 1.

Обявления се приематъ
по споразумѣние.

Брой

ТАБЕЛА 7.

ПОКАНА

Недѣля, 9 АВГУСТЪ т. г. поканватъ се всички кореняци да присъствуватъ на дружествения празникъ, който ще се празнува както следва:

Сутринта 9 часа всички предъ клуба, откъдето ще се отправятъ на молебенъ въ църквата „Св. Арх. Михаилъ“. Следъ църковенъ отпущъ манифестация до заведение-то на „Бойолу“ където се устройва „Кореняшка срѣща“.

Съдържание:

1) Лозарска Кооперация „Мискетъ“ — Г. С. Балабановъ; 2) Дружествения празникъ — Г. С. Б.; 3) Нашия пътъ; 4) Свръхпроизводството на земеделскитъ произведения и народонаселението — Мириамъ; 5) Националнитъ малцинства въ Европа — Сигма; 6) За гръцката подложка на старославянскитъ преводъ на евангелието — Я. Р.; 7) Курорта манастира Св. Константинъ.

Лозарска Кооперация „Мискетъ“

Лозарската кооперация „Мискетъ“ вече е повикана на животъ.

Всичко по нейното учредяване и узаконяване е извършено.

Основана отъ членове на Д-во „Варненски Коренякъ“, тя е розба на идеитъ и разбиранията на всички кореняци, които сж въ услуга за подпомагането и поощрението на мѣстното лозарство.

Тя е живъ изразъ за твърдото намѣрение на обединените чрезъ нашето Д-во варненски граждани, да работятъ на практическа почва въ областта на икономическото си превъзможване и допринесатъ своята данъ, и за това на своя за падналъ роденъ градъ.

Тя е и едно пробно изпитание за онова, на което ще бждемъ способни отдавайки се да служимъ на дѣло на една идея, на която до сега бѣхме само словесни изразители.

Реалното начало е поставено, отъ нас зависи успѣха. Последния изключително ще се обуславя отъ уровня на съзнанието, до което ние сме достигнали за съвмѣстна и обща работа.

Тукъ е ключа на всичко. „Помогни си самъ за да ти помогне и Богъ“, казва народната поговорка. Девизътъ на кооперативизма е: „Единъ за всички и всички за единъ“. Това не сж празни приказки. Който не може да се проникне отъ тяхното съдържание и разбере дълбокия имъ смисълъ за да имъ се отдаде въ безаветна служба, той не може да бжде добър кооператоръ.

Никой да не си прави илю-

зии. Чрезъ основаването на нашата кооперация, ние само изградихме формата и условията на взаимното сътрудничество въ областта на общитъ икономически интереси. Съдържа нието, живота въ нея ще се влѣе отъ тия които ще бждемъ нейни членове. Отъ насъ и нашата привързаностъ къмъ нейното дѣло, което е наше на Варненскитъ лозари, ще зависятъ изключително резултатитъ. Ако работимъ съвместно и всѣки по отделно за преуспѣването на нашата кооперация, ако сме способни на жертви въ полза на нейното дѣло, тя ще преуспѣе и на резултатитъ и ще се радваме не само ние.

Колкото се отнася за нейното ръководство, пътя, който тя ще трѣбва да следва, тѣ сж предварително очертани отъ опита и изобилнитъ примери, които имаме у насъ въ България въ тази областъ.

Нашия девизъ ще бжде, да работимъ разумно и смѣло. Ще започнемъ отъ малко да вървимъ напредъ иначе казано, ще се простираме винаги и само споредъ чергата си, тази която сами кооператоритъ си поставяме.

Задачитъ, които си поставяме първоначално ще бждатъ скромни и въ кръга на възможното, обаче върваме, че и тяхното своевременно и задоволително разрешаване ще бжде нещо много за тия, които сж поставени при днешнитъ условия да лозарствуватъ, а мнозина и да очакватъ препитанието си отъ това.

Кооперация „Мискетъ“ ще работи:

1) За обединяване всички лозари въ името на професионалнитъ имъ и материални интереси.

2) За поощрение и развитие на мѣстното лозарство конкретно чрезъ:

а) Организиране и разрешаване дългосрочни кредити, отъ Бѣд. Земл. Банка, за реголане и превръщане хавритъ въ американски лозя.

б) Организиране и снабдяване Варненскитъ лозари съ ефтини и доброкачествени облагородени лозови прѣчки, като за тази целъ и лозовия разсадникъ при Варн. Град. Община се насочи въ служба на истинското си предназначение.

в) Снабдяване лозаритъ ежесгодно съ ефтини и доброкачествени дървени колчета отъ общинската гора.

г) Съвмѣстни и общи доставки, за безмитенъ вносъ на желязни колчета и гладка телъ за нуждитъ на лозарството, сжщо и други евентуално необходими материали.

3) За проучване и организиране износа на Варненското грозде, особено рекламиране неговитъ превъзходни качества. Сжщо организиране и съдействие за продажба вината на своитъ кооператори.

4) За издигане кооперативното съзнание у Варненскитъ лозари, чрезъ обща и кооперативна просвѣта и т. н.

Това сж целитъ за които ще работимъ, тѣзи сж рамки въ които ще се движимъ.

Обаче тѣ сж още приказки, на лице е само изграденъ празенъ кошеръ, съ грѣхото название лозарска кооперация „Мискетъ“, който чака своитъ пчели за да бжде изпълненъ съ медъ.

Варненски лозари и всички кореняци, които милѣемъ за икономическото въздигане на нашия градъ и собственото си препитание нека бждемъ пчелитъ на този кошеръ

Г. С. Балабановъ.

Г. С. Балабановъ.

Дружествения празникъ.

Денътъ 9-й Августъ „Св. Пантелей“ е празникъ за варненци.

Въ този денъ преди половинъ вѣкъ въ нашия градъ е стѣпилъ крака на нашитъ освободители. Отъ тогава гр. Варна заемайки отново онова мѣсто отредено му отъ живота и природата трѣбва сѣбло по пътя на своето развитие и благоденствие.

Този денъ е отреденъ и за патроненъ празникъ на нашето Д-во „Варненски Коренякъ“.

Варненскитъ кореняци отдавайки се чрезъ своето Д-во да служатъ безаветно на своя роденъ градъ, не можеха да си избератъ други по подходящъ денъ за чествуване съществуването на своята организация и идеята която ги обединява, която ги сплотява около нейното знаме

Значението на този празникъ е особено ценно днесъ когато нашия сѣвѣренъ градъ рѣзко отклоненъ отъ своя развой и въ дни на упадѣкъ се нуждае най-вече отъ собственитъ грижи и сплотени усилия на своитъ граждани.

Въ днешния моментъ за кореняцитъ този денъ заедно съ отпразнуването на една свѣтла дата изъ историята на своя роденъ градъ идва да напомня ежесгодно дългътъ който тѣ иматъ предъ олтаря на неговитъ интереси.

Празнувайки 9 „Августъ“ ние не можемъ и неволно да не отнесемъ мисълта си въ миналото на Варна, когато неговитъ улици и пристанище се огласаха отъ шумътъ и еката на трескава работа, когато животъ кипѣше и чрезъ него туптеше сърцето на стопанствующа България, за да го сравнимъ съ днешното безизходно положение, мизерия и мъртвило въ това отношение.

Изправени днесъ предъ тази превратностъ въ съдбата на града ни, ние не може да не почувствуваме огорчение и сжщевременно едно съкровено желание да го видимъ пакъ въ предишната му висота на економически факторъ и въ състояние да дава препитание и създава благоденствие на своитъ граждани.

Но уви, миналитъ времена сж отлетѣли, условията сж изменени. Обаче все пакъ отъ варненци зависи до голѣма степенъ при новитъ условия чрезъ нови сръдства и общи усилия да възвърнатъ отчасти изгубеното.

Обаче дали сме готови за това? Дали сме дошли до съзнанието, че само чрезъ непосредствено участие на всѣки истински варненецъ и лични жертви, ще се изгради бждащата зграда на пакъ цвѣтущата Варна? Ето този въпросъ слага съществу-

Нашия пжть.

Нееднократно вече писахме и често по разни случаи заявявахме, че нашето дружество не е политическо (партизанско) и че ний, кореняците, не сме образували въ гр Варна нѣкаква нова политическа партия. Между членовете на нашата организация се редатъ лица отъ разни днесъ съществуващи партии и който иска да се запише членъ въ нашето дружество, дружественото настоятелство не го запитва къмъ коя политическа партия той вече принадлежи. Това е казано ясно и въ дружествения ни уставъ (Глава II, чл. 3).

Има обаче още и сега нѣкои среди и лица, за които ний сме били чисто политическа партия. Тѣзи люде не могатъ да не разбиратъ, че тѣхното твърдение не отговаря на истината, но го говорятъ така по политическо-партизански съображения и за тѣхъ не важатъ никакви контрадоказателства. И ако ний днесъ още веднажъ се връщаме къмъ стария въпросъ, това го правимъ не съ огледъ на заинтересуванитѣ политикани, а зарадъ тѣзи граждани, които още може би нѣмали на рѣка нашия уставъ и безъ да вникватъ по-отблизо въ самата работа, се произнасятъ наедно съ другитѣ неоснователно за нашата партийностъ.

Нашитѣ критици ни наричатъ политическа партия и ни осжждатъ въ партизанство за това, че ний сме излизали вече три пжти въ общинскитѣ избори съ самостоятелна листа. Това е върно и това ни повелява нашия уставъ. Членъ 3 подъ буквата е отъ устава гласи: „Да подпомага и съдействува разумното и надпартийното управление на Варненската община“ съ огледъ изключително на градскитѣ интереси“. Този пасажъ комбиниранъ съ други сжщо така ясни пасажии на сжщия

членъ говорятъ много ясно, че нашата листа не съдържа списъка на нови партизани за превземането на сѣщината, че тя ще поддържа въ общината не известни партийни групи като такива, но че тя е длѣжна да поддържа известни стопански програми безразлично на кои партийни групи, макаръ че тѣзи групи наедно съ кореняшкитѣ общински съветници не биха могли да дадатъ едно болшинство.

Най-сетне по-важното обстоятелство, че нашето сдружение не взима участие въ окръжнитѣ и държавнитѣ избори се пази отъ нашитѣ противници пълно мълчание съ целъ, разбира се, да не попаднатъ въ противоречие съ собственитѣ си невѣрни твърдения.

II.

При всичко, че не сме политическа партия и не вземемъ участие въ скорошнитѣ депутатски избори, считаме за нужно да дадемъ едно освѣтление по хода и резултатитѣ на станалитѣ избори. Това е нужно за освѣтлене по общинскитѣ избори, които ни интересуватъ.

Веднага следъ закриването на последната — сговористка камара, кабинетътъ си е подалъ оставката. Това се налагаше по много причини. Най-добритѣ кабинети следъ известно време се изхабяватъ. Тѣ не могатъ и не искатъ да дадатъ нѣщо ново и продължаватъ да вървятъ по отжпкания пжть. Така бѣше и съ кабинета Ляпчевъ следъ 8 годишното сговористко управление. Всички чакаха нѣщо ново, а преди всичко облекчение на стопанското и финансово положение на страната. Обществото обикновенно е слабо информирано върху стопанско-финансовитѣ въпроси и за това въ затруднителни времена приписва правилно или неправилно вината за кризата на правителството. Следъ оставката на кабинета Ляпчевъ нито повикания отъ двореца Малиновъ нито Ал. Цанковъ не можаха да съставятъ кабинетъ. Между шабовете на разни политически партии, групи и крила не е могло да стане споразумение за министерскитѣ мѣста, депутатскитѣ мандати, окръжнитѣ управители и пр. Преговоритѣ се въртѣха не около известни политически или стопански програми и не около тѣхъ се групираха разни партии, а около известни партийни личности и разни длѣжности. Следъ връщане мандатитѣ отъ Малиновъ и Ал. Цанковъ, Ляпчевъ подкрепенъ неочаквано отъ едно либерално крило (Смиловъ) останаха да произведатъ депутатскитѣ избори.

За насъ не представлява никаква изненада победата въ изборитѣ на „народния блокъ“. Важното бѣше, че партиитѣ и групи до скоро непримирими най-сетне се решиха да образуватъ единъ блокъ подъ шефството на Ал. Малиновъ, главната целъ на който бѣше да свалятъ сговора и после, до кол-

кото и до когато ще бжде възможно, да управляватъ страната. Въ нашата задача не влиза предсказването на бждащата дейтелност на блока. Интереситѣ на страната изискватъ той да даде това, отъ което страната има нужда, а главно да се справи съ тежкото положение на страната. Ако той можеше да направя само това, то заслугитѣ му ще сж голѣми и ще се признаятъ отъ всички. Възможно е, че предложението за отсрочката на репарационнитѣ и междусъюзническитѣ плащания ще облекчи въ значителна степенъ задачата на новото правителство.

III.

По други, по-разнообразни сж задачитѣ на парламента, отколкото на общинитѣ и окръжнитѣ съвети. Парламентътъ има да разрешава не само вътрешни политически и стопански въпроси, но той трѣбва да се съобразява и съ интернационални условия, които му налагатъ известни задължения. Днесъ държавитѣ на гледъ самостоятелни не могатъ да предприематъ нищо отъ интернационаленъ характеръ безъ знанието и противъ желанието на други заинтересовани държави и отъ недържане смѣтка за чуждитѣ интереси се пораждатъ международни конфликти.

Съвсемъ друго е положението на общинитѣ. Тѣ могатъ да се предаватъ изключително на своята стопанска работа. Но тая стопанска работа трѣбва да бжде предварително, още преди изборитѣ, обмислена отъ хора компетентни и които сж въ течение на общинскитѣ работи. Тѣзи стопански нужди и проекти се изясняватъ на населението и около така формулиранитѣ програми се групиратъ общинскитѣ избиратели: значи групировката на общинскитѣ избиратели трѣбва естествено да става около стопански програми. Тѣзи програми могатъ да бждатъ разни, даже противоречиви. Избирателитѣ ще могатъ да избиратъ, така щото за въ полза на известна програма ще гласуватъ членове отъ разни политически партии: либерали, демократи и т. н. Тогава не ще бждатъ възможни съглашения и пазарлъци между разни партийни бюра само за разпредѣление на общинскитѣ мѣста, служби и пр. безъ никакви кскретно опредѣлени програми, както бѣше до сега. Тогава само ще се върши една положителна, по рано опредѣлена работа. Новитѣ групировки около установенитѣ програми може, който иска, да ги нарича партии. Но тѣзи партии не ще иматъ нищо общо съ мѣстнитѣ партийни бюра и ще представляватъ временна групировка. То се знае, че такива стопански групировки, наричани отъ нѣкои „партии“, не ще бждатъ удобни за нашитѣ политически партии, но именно тѣ, а никой другъ, ще могатъ да бждатъ полезни за общинското стопанство.

Къмъ този идеалъ се стреми нашето дружество. Ний знаемъ, че нашата целъ се постига мжчно, но сме увѣрени, че и най-

Свѣрхпроизводство на земеделскитѣ произведения и народоселението.

Въ Прага наскоро заседаваше XV международенъ земеделскески конгресъ. Въ него се събраха около 1500 делегати на 30 разни държави. Както обикновенно се практикува въ толкова многолюдни конгреси, за улеснение на работитѣ се образуваша специални комисии, въ които се докладваха, разискваха и разрешаваха разни специални въпроси. Лесно можемъ да си представимъ колко изобиленъ материалъ за обнародване се натрупалъ въ разни комисии. Въ нашия вестникъ ний нѣмаме възможностъ да дадемъ даже най-кратки резюмета отъ всичкитѣ доклади и ще запознаемъ нашитѣ читатели само съ доклада на професоръ отъ загребския университетъ и бившъ министръ Отто Франгешъ, който е възбудилъ особенъ интересъ както между събралитѣ се въ Прага многобройни делегати, а тѣ сжщо представява голѣмъ интересъ за България и за Варна.

Въ доклада си проф. Франгешъ си е задалъ важенъ въпросъ: отъ какво именно е предизвикана всемирната економическа криза и второто какъ тя би могла да се намали. За да отговори на първия въпросъ: отъ где иде всемирната криза, докладчикътъ привежда най-напредъ даннитѣ за увеличеното население въ цѣлия свѣтъ и специално въ Европа. И така, споредъ него, населението въ цѣлия свѣтъ се е увеличило отъ 1,786 милиона въ 1913 година на 1,940 милиона сега т. е. не повече отъ 8% за цѣлия свѣтъ и само 5% за Европа. Пропорцията на произведенитѣ въ сжщия периодъ земеделски продукти (1909—1913 г.) е значително по-голѣма. И така презъ 1930 г. производството на царевича се е увеличило съ 64%, на овесъ съ 9%, на орисъ съ 95%, на захарно цвекло съ 108%, на ечмикъ съ 132%, на ржжъ съ 166%, на памунъ съ 181%, на жито съ 239%, на картофи съ 382%, на тютюнъ съ 56%, на чай съ 619%, на маслини съ 1068% и на какао съ 1292%. Проф. Франгешъ обръща вниманието върху обстоятелството, че когато държавитѣ участвували въ голѣмата война, следъ войната постепенно възстановявали своето селско производство, сжщевременно задоеанскитѣ държави, които въ военното време бѣха силно увеличили своето производство, не го намалиха следъ свѣршка на войната и така се е създавало всемирното свѣрхпроизводство.

Проф. Франгешъ е събралъ статистическитѣ дани и по скотовъдството. Той констатира силно намаление количеството на конетѣ както и слабо намаление на рогатия добитък (отъ 1925 до 1929 той е намаленъ съ 2%). Въмсто това силно се е увеличило количеството на овцетѣ (отъ 1925 до 1929 год. увеличение 238%) и на свинетѣ (154% за сжщия периодъ). Изобщо може да се приеме силното увеличение на овцетѣ и свинетѣ и недостатъчно предположение на рогатия добитък и на кокошкитѣ.

Общото заключение на доклада на проф. Франгешъ бѣше: економическата криза се дължи на свѣрхпроизводството на селскитѣ продукти, особено на житнитѣ растения. Кризата въ Европа може да се облекчи чрезъ опредѣление на известни контингенти на вноса отъ земеделскитѣ въ индустриалнитѣ страни и чрезъ умерено намаление на мита отъ страна на индустриалнитѣ страни при вноса на земеделскитѣ продукти. Точно опредѣленитѣ контингенти на земеделскитѣ продукти както и специални умерени мита ще могатъ, споредъ мнението на г. Франгешъ, да

заслѣпенитѣ партизани ще се наредатъ единъ денъ подъ нашитѣ знамена следъ като се убедятъ, че нашия пжть е единствено спасителенъ.

Per aspera ad astra!

ването на Д-во „Варнен. Коренякъ“, за неговото удовлетворително разрешение работи вече 6 години нашата организация.

Този въпросъ ни напомня ежегодно и „9 Августъ“ драги Кореняци и ни приканва всички да се проникнемъ отъ идеята и задачитѣ изразени въ конкретнитѣ цели на нашето Д-во и работимъ неуклонно за тѣхното реализиране.

Въ тази смисълъ „9 Августъ“ е истински двоенъ празникъ за насъ. Въ този денъ ние празнуваме освободението на Варна като една скѣпа историческа дата въ живота на нашия градъ. Сжщия денъ ние едновременно ще трѣбва да празнуваме по-право да чествуваме и нашето твърдо желание, нашето обединение и сплотеностъ чрезъ Д-во „Варнен. Коренякъ“, да му възвѣрнемъ изгубеното благосъстояние и създаване по-носенъ животъ за варненци.

Нека въ този денъ всички кореняци и тия които съчувствуватъ на тѣхното дѣло се стекатъ масово за отпразднуване на този общъ празникъ.

Нека въ този денъ варненци ако не можемъ иначе поне чрезъ нашето участие въ празненството да манифестираме нашето единство, искрени чувства и готовностъ да служимъ на общото дѣло, на дѣлото на Варна.

Националните малцинства в Европа.

Националните въпроси в Европа в острата си форма съществуват отдавна; приблизително от това време, когато французката революция бързала към живот, разни забравени и потиснати европейски нации. Националните борби на потиснатите нации за своите национални права т. е. за своята национална култура се водели ожесточено особено в Австро-Унгария, Русия, Германия и Турция. Така беше до големата европейска война. Но и след войната борбите и националните несправедливости, не се прекратиха: наистина нѣкои от поробените народи се освободиха и придобиха своята национална независимост (чехословаците, поляците, австрийските сърби, хърватите, австрийските ромѣни), но вмѣсто това изгубиха своята национална свобода други народи (добруджанци, нѣмски, маджарски и др. покрайнини), така щото и сега, след войната, много национални въпроси стоят неразрешени и покрай стопанските и финансови кризи стават поводъ за политически усложнения в Европа.

Нашето общество до войната беше много малко, да не кажемъ никакъ, запознато съ тѣзи многобройни и сложни национални въпроси, както съвсемъ слабо и недостатъчно познаваше голѣмите актуални международни търговски интереси, зарадъ които именно беше избухнала всемирната война. Въ своето наивно неведение нашето общество мислеше, че войната се водела за национално освобождение или за национално обединение на разни неоправдани нации. Голѣмите капиталистически държави си служеха наистина съ назрѣлите национални въпроси, но само зарадъ тѣхъ войната би била невъзможна. Ний наистина влизайки въ войната знаехме за какво воюваме, обаче не бѣхме ориентирани въ всичките заплетени международни въпроси и затова не можаме да предвидимъ фаталния за насъ изходъ отъ войната.

За по-добро уснение на въпроса най-напредъ ще упоменемъ за националните борби въ приведените по-горе 4 държави преди войната и после за сегашното положение на националните малцинства. Въ следующия брой ще разяснимъ въпроса за националните сепаратизми съставляващи сжщо частъ отъ националните борби за свободата.

Най-много културни нации живѣха въ предѣлите на бившата австро-унгарска монархия. Характерното за тая империя беше това, че тя не представляваше федерация на разни нации, но федерация на разни политическо-административни провинции постепенно въ разни времена присъединявани къмъ австро-унгарската империя. Второто аномално явление въ тази империя беше нейния дуализъмъ въ ущърбъ на нѣкои нации. Следъ революцията въ 1848 год. маджарите сж успѣли да изтрѣгнатъ отъ австрийското правителство (собствено отъ Хабсбургите) национално-политическата автономия съ своя отдѣленъ самостоятеленъ парламентъ въ Пеща. Но маджарите не се задоволиха само съ своите етнографически граници: къмъ Унгария бѣха присъединени области съ чужди национални болшинства: Словакия, Карпаторусия, Банатъ, нѣкои области въ Трансилвания и Хърватия. Съ изключение на хърватите, всички други нации като: словинците, карпаторусите, ромѣните и сърбите се ползваха съ много малки и съ абсолютно ни-

какви национални права. На словаците и карпаторусите маджарското правителство е отнело всичко: училища, черкви, разни научно-културни дружества и даже мѣчно и то при най-строга цензура разрешаваше да се издаватъ словашки и карпаторуски вестници. Въ Словакия и Карпаторусия се изпращаха маджарски чиновници, настаняваха маджарски учители, областите бѣха занемарени въ просвѣтно отношение и денационализация вървеше съ гигантски крачки. Много словашки и карпаторуски селски семейства както и малобройната имъ интелигенция се изселваха въ Америка дето живѣятъ и до днесъ, а вмѣсто тѣхъ се настаняваха въ тѣхната земя маджарите и евреите. Такава система на денационализация поддържаша маджарите до погрома на австро-унгарската империя. Никакви доказателства не сж могли да убедятъ маджарското правителство да не постъпва така съ чуждите нации. То ги смѣташе за малцинства (разбира се неправилно) сравнително съ общото население на Унгария, на които нѣма нужда да се даватъ национални правдини. Следъ фаталната за маджарите война, тѣ бѣха вече съгласни да дадатъ пълна национална автономия на поробените чужди нации, но тогава бѣше вече много късно. Словаците и Карпаторусите абсолютно не пожелаха да се връщатъ подъ маджарското иго и доброволно се присъединиха къмъ Чехия. Видните карпаторуси се събрали на всенародния съборъ и подъ председателството на своя старъ водителъ д-ръ Бескидъ решиха да се присъединятъ къмъ Чехия като къмъ близката славянска сестра и своето решение съобщиха на версайската конференция за одобрение.

Въ австрийската частъ на империята (Цислитавия) националните въпроси до войната не бѣха уредени. Тая частъ населяваха: нѣмците, чехите, поляците, карпаторусите, ромѣните, словенците и италианците, тѣ обаче живѣха не въ отдѣлни автономни национални провинции, но разпредѣлени и размѣсени въ политическо-административни провинции, за което упоменахме по-горе. Между тѣхъ имаше нации съ политически и национални привилегии. Най-добре бѣха поставени нѣмците: тѣ имаха право да избиратъ за виенския парламентъ по 1 депутатъ на много по-малко количество население, отколкото другите нации, тѣхния езикъ бѣше официаленъ за цѣлата Австрия въ армията, за желѣзниците и пощите. На второ мѣсто идватъ поляците и чехите. Тѣ имаха своите провинциални парламенти съ своето национално болшинство въ Львовъ и Прага. Съ по-малки права се ползваха словенците, ромѣните и италианците. Най-потиснатая нация бѣха карпаторусите въ Галичина (подобно на тѣхните сънародници въ Маджарско). Виенското правителство бѣше ги предоставило на произволъ на поляците срещу политическата поддръжка давана отъ страна на поляците на австрийското правителство. (wir haben ihnen die Ruthenen geopfert—е казалъ безъ стеснение единъ австрийски министъръ). И ако на карпаторусите въ Галичина падаха трохи отъ богатата трапеза на поляците, то бѣше единствено да се покаже на Европа, че и карпаторусите не останаха безъ права, когато последните протестираха отъ международната трибуна противъ своето робство. Това е оригиналния примѣръ какъ една подвластна нация притеснява срещу известни области една друга нация.

Въ Германия националния въпросъ бѣше по-малко комплициранъ. Тукъ нѣмаха национални права само поляците (2 1/2 милиона) и датчаните. Берлинското правителство тукъ прокарваше безогледна германизация чрезъ училища, администрацията и армията. Голѣма пречка за германизаторските цели бѣха полските крупни землевладѣтели, които съ сво-

ите значителни материални средства поддържаша полския елементъ. За да се сломи силата на тѣзи землевладѣлци пруското правителство е основало колонизационна банка съ задача тя да купува по доброволно споразумение или да отчуждава земите на полските чифликчи и да ги парцелира между германските селани довеждани отъ западните провинции.

Въ Русия до войната имаше много нации, даже повече, отколкото въ Австро-Унгария, обаче тѣ бѣха съ разни култури и религии. Културните нации бѣха безусловно поляците и финландците, после естонците, арменците, грузините и латишците. Останалите нации бѣха слабо културни и лесно възприемаха руската култура като се сливали съ руската нация, особено тѣхната интелигенция. Финландия по договоръ имаше известна автономия. Полша оставаше безъ автономия (полската автономия траеше сравнително кратко време). Руското правителство пращаше въ Полша губернатори, които стоѣха на челото на руската администрация въ Полша. Полския езикъ бѣше изгоненъ отъ училищата, администрацията, сѣдилищата и армията. Поляците можеха само да издаватъ вестници, списания и да печататъ книги съ разрешение, о на цензурата. Не тукъ е мѣстото да излагаме дългата история на полско-руските отношения и недоразумения. Вината е у двѣтѣ страни, а сжщността на полско-руския споръ, се състоеше въ това, че и двѣтѣ страни претендираха отдавна за първенство и надмощие. Въ XVI ст. поляците безъ малко щѣли да превзематъ Москва и съ това щѣли да унищожатъ независимостта на Русия. На всинцата ни сж известни възстанията на малоруските казаки противъ полския религиозенъ и крепостенъ гнетъ. Въ переславския договоръ гетманъ на запорожките казаки и главатаръ на Украйна Б. Хмельницкий е подчинилъ Малорусия на московския царъ и чрезъ това се съединиха двѣтѣ Руси: северната и южната и образуваха една руска империя. Въ втората половина на XVIII векъ Русия, Пруссия и Австрия разпредѣлиха помежду си Полша. Мнозина руски общественици, учени и писатели не одобряваха по-късно този актъ на насилие извършенъ надъ Полша; трѣбваше обаче да се има предъ видъ тогавашните политически и религиозни понятия и когато националните въпроси не сж играели още толкова голѣма роля и че въ този политически актъ сж взели участие сжщо Пруссия и Австрия. Впрочемъ и самата Полша не проявявала толерантност къмъ малоруското си население, така щото прегрешенията на Русия се компенсиратъ предостатъчно съ прегрешенията на Полша къмъ (Мало)русия. Съ унищожението на Полша руско-полския конфликтъ силно се е изострилъ: нѣкои полски публицисти не признавали славянското произхождение на великорусите (Москва) и ги изкарвали като смѣсъ отъ фините, татарите и славяните, а пъкъ отъ друга страна смѣтали южнорусите (Киевъ) за полското наречие т. е. за поляците.

Националния въпросъ въ Турция става сериозенъ отъ началото на XIX векъ. Слабокултурната Турция не притежаваше средства за претопяване на подчинените ѝ нации. Инородците въ Турция осъзнаха своята националност и въ скоро време подъ влиянието на европейската култура, която по разни пѣтища проникваше въ Турция, станаха по-културни отъ тѣхните господари и по-силни въ стопанското отношение. Земледѣлието и главно занаятите и търговията бѣха въ ръцете на християните. Впрочемъ самата Турция потушаваше съ мечъ и огънь революционните движения на гърците, сърбите, ромѣните и българите. За щастие на поробените балкански християни въ борбите се намѣсиха иностранный европейски държави и така балканските нации можаха да си извоюватъ политическа свобода. Но печалното е, че освободените съ чужда помощ балкански народи не

можаха и до днесъ да се споразумеятъ и вмѣсто взаимно да си помагатъ, всѣкой гледа да увеличи територията си за чужда смѣтка и Балканите станаха огнище на атентати, революции и войни.

Такова бѣше положението въ общи черти до войната. Но и следъ войната нерадостното положение не се е промѣнило; промѣните се само ролитѣ: които доскоро бѣха зробоени, станаха господари, а господарите станаха роби. Отъ развалините на разгромената Австрия изникнаха нови самостоятелни държави или части на други държави. Както упоменахме по-рано Чехия, Моравия, Словакия и Карпаторусия се признаха съ версайския договоръ за една самостоятелна държава Галицките карпаторуси бѣха насила присъединени къмъ Полша, Словения, Хърватия, Босна и частъ отъ Далмация се присъединиха доброволно къмъ Югославия, частъ отъ Банатъ и Седмиградско бѣха присъединени къмъ Румѣния; южния Тиролъ бѣше присъединенъ къмъ Италия, австрийската и пруска Шлезия бѣха дадени на Полша (само частъ). Само чисто нѣмските австрийски провинции съставляватъ днешната малка Австрия както и Унгария въ своите остренни граници стана самостоятелна република. Обаче разпредѣлението на старата Австро-Унгария стана така, че много части отъ разни нации останаха въ чужди територии и тѣ днесъ напразно търсятъ своите национални права. Често работата дохожда до курйози: Споредъ мирния договоръ въ Чехославия останаха 600,000 маджари, а въ Унгария около 300,000 словаки. И двѣтѣ страни взаимно се обвиняватъ въ незначителна на мирните договори гаранции националните свободи на малцинствата: устрояватъ се митинги, пишатъ се взаимно обвинителни статии въ чужди задгранични вестници и се изпращатъ меморандуми въ обществото на народите—този безпомощенъ покровител на неоправданите малцинства. При добрата воля истината винаги може да се намери. Статистиката най-добре показва коя страна има право въ маджаро-словашкия споръ: 600,000 маджари живеятъ въ Чехославия разполагатъ днесъ съ 900 училища, когато 300,000 словаки въ Унгария нѣматъ нито едно училище. Значи маджарите за себе си претендиратъ всичко, но на другите не признаватъ абсолютно нищо. Маджарите се оплакватъ, че много тѣхни сънародници останаха въ чужди държави. Оплакването може да бжде справедливо, до колкото би било възможно *точно* разграничение на националните, особено пъкъ смѣсените области. Но защо маджарите преди войната заграбиха цѣли компактни инородни области и ги лишиха отъ всѣкакви права?—Нѣмците въ полска Шлезия се оплакватъ предъ обществото на народите противъ притѣсненията отъ страна на поляците, а пъкъ поляците се оплакватъ отъ вилненията на нѣмците противъ поляците въ Германия. Поляците наистина преди войната доста се настрадали въ Германия и Русия, но сжщитѣ национални мъченици следъ войната не искатъ даже да признаятъ съществуването на руския елементъ въ Полша и не разрешаватъ отварянето даже на частни руски училища сѣ подъ предлогъ, че такава нация въ Полша не съществувала! Чакъ въ последното време е настѣпилъ единъ малкъ обрватъ: полския министъръ на вътреш. работи Б. Перацки е билъ принуденъ да приветствува руския конгресъ въ Варшава и ео ipso да признае съществуването на руската нация. Но това е само слабо начало, до сега безъ никакви реални послѣствия!

Ний бихме могли да продължимъ списъка на спорните национални въпроси, но нашата целъ не е да дадемъ изчерпателенъ списъкъ, а да изтъкнемъ, че тѣзи национални конфликти съ малцинствата сж много числени и че тѣ винаги ще смушаватъ или възмущаватъ обществената съвестъ, защото трѣбва да се признае, че не всички оплаквания сж симпатични и заслужаващи внимание.

Мириамъ.

Добруджа, Македония, Далмация и други области сж арени на постоянни безпокойствия и там е нужна енергична и справедлива интервенция.

Ще ли се уредат най-сетне единъ ден висящитъ национални въпроси и защо не се признаватъ националнитъ правдини на малцинствата въ разни държави?

Този въпросъ има нужда отъ освѣтление. Причинитъ за всички тормози на националнитъ малцинства изхождатъ главно отъ бюрократичнитъ среди и отъ стремлението къмъ експанзия на държавнитъ нации. Днесъ въ всѣка държава има множество кандидати за служби, за които правителствата не намиратъ работа. Въ ново присъединени или завоювани земи се пласиратъ най-напредъ службогонцитъ, а множество други чиновници се изпращатъ татъва съ повишение; за чиновничеството се отварятъ широко служебни перспективи. Но не само бюрократията търси широки територии. Къмъ териториалната експанзия се стреми националното самонимение и честолюбие на голѣмитъ, па даже и на малкитъ нации. Нѣкои нации се смѣтатъ като призвани и пратени отъ Бога да заповедватъ на други, защото тѣ представлявали висша раса, на която другитъ раси трѣбва да слугуватъ. Въ своето неразбиране на въпроса у насъ нѣкои често упрекуватъ рускитъ славянофили въ прѣкомѣрното възвеличаване на славянитъ. Тѣ обаче не знаятъ, че много по-голѣмъ, единъ видъ славянофилъ, даже панславистъ, е билъ нѣмския философъ Hegel, за когото нѣмската нация била привилигирована нация. И днесъ още западно-европейскитъ нации се държатъ по-гордо спрямо славянитъ и ако славянскитъ учени зиматъ участие въ ученитъ конгреси, то тѣхъ ги канятъ по изключение като отдѣлни рѣдки единици достойни да заседаватъ въ тѣхния ученъ кръгъ. Голѣмитъ нации смѣтатъ, че тѣ били благоденствие за по-низкитъ раси, защото тѣ не били въ състояние да се издигнатъ по-високо.

Между просвѣтителитъ мже има вече мнозина, като сж разбрали вреда отъ притесняването на националнитъ малцинства. Разбраха го даже нѣкои държавници. Тукъ ще приведа мнението на полския ученъ и философъ М. Здѣховски, бившъ професоръ въ петербургския, краковския и виленския университети. Избранъ за ректоръ на виленския университетъ за презъ 1925/6 год. той се е обърналъ къмъ студентитъ съ приблизително тази речъ: Вие трѣбва да действувате така, щото думата „Полша“ да не отблъсква, но да има привлекателна сила за всички нации *влизатъ въ състава на полската държава*. Тая политика, къмъ която азъ Ви призовавамъ, трѣбва да развие въ Васъ чувството на нравственостъ и тогава Вие като я прилагате въ общественния животъ ще спасите своето отечество и държавата отъ поражение.

Тѣзи думи трѣбвало би да не забравя никой гражданинъ на която и да е държава. Професоръ — патриотъ Здѣховски смѣло сочи отрицателнитъ страни на полското държавно устройство и смѣло заявява, че трѣбва еднакво да се зачитатъ националнитъ малцинства: руското, българското, еврейското и украинското.

Сигма.

За гръцката подложка на старославянския преводъ на евангелието.

На мнозина отъ нашитъ читатели ще е известно, че старославянския кирило-методиевски преводъ на Евангелието е билъ извършенъ отъ гръцкия текстъ. Но дали оригиналниятъ текстъ е билъ единственъ и еднороденъ или е имало разни текстове съ разни варианти за това питатъ съвършено малцина. Въпросътъ не е толкова простъ както можеби нѣкои мислятъ. Съ него сж се занимавали до сега нѣколко видни славянолози като почнемъ отъ чешкия славистъ J. Dobrovsky и свършимъ съ днешния чешки ученъ J. Vajs. Мислейки, че този въпросъ (т. е. отношението на старославянския текстъ къмъ гръцкия оригиналъ) може да интересува по-широкъ кръгъ отъ нашитъ читатели, ще приведемъ най-напредъ на кратко мненията по тоя въпросъ на предшественитъ на Вайсъ и после ще изложимъ по-обстойно мнението на г. Vajs.

Споредъ мнението на бащата на славистиката J. Dobrovsky старославянския преводъ на новия завѣтъ принадлежи на цариградската рецензия. Той мислеше, че Кирилъ и Методи сж черпели отъ гръцко-византийската подложка, безъ да сж използвали латинската „vulgata“. Слависта P. J. Safarik корегира мнението на Добровски: той намира, че глаголитскитъ текстове т. е. по-старитъ отъ кирилометодиевскитъ иматъ по-голѣмо сходство съ латинската „vulgata“, отколкото кирилскитъ и отъ това следва, че славянскитъ преводъ използвали сжщо латинската „vulgata“ и то било направо било чрезъ нѣкои сродни на нея гръцки текстове. Трети по редъ критикъ по тоя въпросъ проф. Snj отъ Lalbach изказва мнението, че старославянския преводъ билъ направенъ отъ александрийската редакция. Руския професоръ В. Погорѣловъ се мжи да докаже, че преводчикътъ на евангелието се е ползувалъ и отъ „vulgata“.

Въ последно време чешкия ученъ Josef Vajs излѣзе съ много интересна статия по сжщия въпросъ напечатана въ новосъздадения отъ византоложки институтъ въ Прага сборникъ „Byzantinoslavica“ (Sbornik pro studium byzantsko-slovanskych vztlahu — Ročník I Praha 1929 — До сега сж излѣзли вече 3 тома). Въ своята статия J. Vajs твърди, че въ старославянския преводъ покрай византийския текстъ-оригиналъ се намиратъ следи отъ тѣй нареченитъ Western — варианти и съ това обстоятелство може да се обясни това, което се приписва на св. Хиеронимъ (Hieronymus) и неговата латинска „vulgata“. Споредъ Vajs, тукъ и тамъ се срещали и александрийски варианти, така щото старославянския преводъ е билъ направенъ не отъ цѣлостенъ еднороденъ гръцки оригиналъ, а че той е компилация отъ разни гръцки текстове, каквито имало е въ изобилие въ IX вѣкъ въ територията намираща се подъ вѣдомството на цариградския патриархатъ.

История на критическитъ изследвания на гръцкитъ оригинали легнали въ старославянския преводъ на евангелието доказва 3 главни кодекса на текстове: 1) Александрийския текстъ 2) византийския текстъ и 3) тѣй наречения Western — текстъ. Казанитъ текстове сж били известни и на Хиеронимъ (cf. Epistola ad Damasum). Vajs намира въ старославянския преводъ на тетраевангелието повече отъ 2000 варианти, половината отъ които принадлежи на византийската или антиохийската рецензия, 1/3 сж Western-варианти, а още по-малка частъ сж александрийски варианти.

Такава компилация отъ разни елементи представлява отъ себе си и готския преводъ на евангелието отъ Ulfilas (роденъ около 311 г. + 381 г. въ Цариградъ). Вехтия законъ той превелъ отъ Septuaginta (гръцкия преводъ отъ еврейския оригиналъ), новия законъ превелъ отъ гръцки.

Я. Р.

Курорта монастыря „Св. Константинъ“.

Нашия вестникъ доста писа за варненския курортъ; за курорта св. Константинъ като не съставляващъ частъ отъ общинското стопанство упоменаванаме само мимоходомъ. Днесъ обаче сме принудени по поводъ доставенитъ ни подробни и положителни данни да се занимаемъ по-обстойно и съ курорта св. Константинъ, защото добрия редъ или безредие то въ него се отразяватъ благоприятно или вредно и въ рху варненския курортъ.

Още въ по-голѣма степенъ отколкото къмъ Варна, природата е била щедрa и къмъ монастырския курортъ. Мекия климатъ, южното слънце и богата растителностъ придаватъ на курорта поетическо настроение и душевно спокойствие. Варненската постоянна комисия отъ своя страна се е погрижила доста да достави на курортистъ известни удобства. Тѣ би могли да бждатъ достатъчни за нѣкои скромни семейства нашенци, но за чужденцитъ идващи отъ далечни мѣста и които сж решили да похарчатъ за лѣтуване по-значителни, суми монастырскитъ удобства далечъ не сж задоволителни. Напротивъ, ако не се направи нѣщо повече, което да отговаря поне на обикновения комфортъ и обикновенитъ понятия на чужденцитъ, този курортъ рискува да се компрометира окончателно и тогава всѣкакви пропаганди ще останатъ безъ последиствие.

Преди 3 години нѣкои видни чешки семейства сж посетили курорта св. Константинъ. Тогава за тѣхъ нѣмаше никакви удобства: нѣмаше електричество, нѣмаше вода, нѣмаше клозети и пр. пр. (днесъ има вода въ коридори). При такава обстановка тия чехи бѣха се вече отказали да посещаватъ курорта. Тази година обаче благодарение усилията на единъ съгражданинъ едно отъ тѣзи семейства решило да направи новъ опитъ като е даже проагитирало нашия курортъ между своитъ познати, сиречъ е направило това, което не е въ състояние да направи нашето курортно бюро. Така този месецъ лѣтуватъ въ курорта Константинъ: солиститъ при пражската опера, медикъ-ортопедистъ проф. Тобиячекъ съ една група свои болни (на лагер при монастыря), боритона отъ пражската опера г. Линка съ жена си, директора на фабриката за автомобили въ Прага инженер. Ружичка съ семейството си и още много видни хора отъ Прага, отъ които едни лѣтуватъ въ Варна, а други въ монастыря св. Константинъ. Може смѣло да се каже че да дойдатъ толкова много чехи за лѣтуване тукъ сж дължи, както казахме, на едно семейство именно на г-жа докторъ Заградничкови, жена на не по-малко известния въ Прага доцентъ Заградничекъ, който сжщо пристига въ края на този месецъ сжщевременно съ мисълъ да проучи условията, при които той може да праща своитъ болни тука вмѣсто въ Адриатика. Г-жа докторъ Заградничкова е написала даже въ Revue du monde slave една статия за курорта съ фотографии, а известно е, че подобни статии въ такива сериозни списания и писани отъ хора специалисти вършатъ по-добра пропаганда, отколкото бихме могли да направимъ ний чрезъ банални обявления или неумело скалжтени статии.

**

Всичко това е много добре. Но сега да си зададемъ въпросъ: въ какво положение се намира монастыря Константинъ днесъ следъ 3 години? Трѣбва да се признае, че днесъ положението значително е по-добро: инсталира се електрическото освѣтление, има вода ако не въ стаятъ, то поне въ коридоритъ и пр. Но тѣзи работи сж за чужденцитъ най-обикновени. Останалитъ удобства сж много първобитни и не отговарятъ за такива иностранны посетители, които въ днешнитъ времена разполагатъ съ средства за да дойдатъ чакъ въ Варна и да плащатъ за ужъ по-добри стаи по 4,000 лева месеч-

но. За да бждемъ по-ясни, ще изложимъ картинно действителното мизерно положение съ цѣлата му процедура. Семейството на инж. Х. пжтува отъ Виена до Русе съ луксозенъ параходъ, отъ Русе до Варна съ 1 класъ, слизатъ на гарата и съ разкошенъ автомобилъ пристигатъ въ монастыря. Тукъ именно всредъ разкошната природа то оставе като вкаменено намирайки се предъ не-симпатичнитъ монастырски здания имащи видъ на казарми; влиза въ зданието и какво намира? Люлеушитъ се разрушени подове, въ стаятъ желѣзни войнишки кровати, криви столове, нѣщо като масички, най-простъ лиенъ за миене съ кана, въ стаячката мига една ламбичка отъ 10 свещи и безъ абжуръ, липсва огледало, въ партера и мансарда липсватъ даже гардероби и такива се намиратъ само въ II етажъ, очевидно като нѣщо луксозно и извънредно. Погрешни сж при това понятията на управлението на курорта. За креватитъ се полагатъ само сламеници и одеяла *безъ бѣло*. Който иска бѣло ще плаща допълнително. Разбира се всѣки курортистъ дошълъ отъ странство ще си плати лесно бѣлото, но това дава много лошо свидетелство за нашитъ понятия. Бѣлото въ всички курорти влиза въ наема на стаятъ и затова никде не става въпросъ и отдѣленъ пазарлъкъ.

Отъ описаната по-горе обстановка става много ясно, че както уредбата на стаятъ, така и разпредѣлението на зданието сж невъзможни даже за малко взискателни курортисти. При тия удобства и при тая обстановка стаятъ не струватъ повече отъ 500 и 1000 лева, а курортното управление взема за тѣхъ по 1500 до 4000 лева. 4000 лева правятъ 200 австрийски шилинги, а съ тия пари въ Mödling близо до Виена можемъ да имаме пълнен пансион!

Това положение не бива да продължава. Погрѣшна е мисълъта, че чужденцитъ ще свикнатъ съ това. Това може да трае известно време, но подобни неудобства най-сетне ще дотегнатъ. Да не мислимъ, че тѣ сж много доволни. Само заради много слънце, плажа и природата тѣ се примиряватъ съ положението.

Отъ единъ чиновникъ чухъ мнението, че чужденци дошли въ България трѣбва да се съобразяватъ съ нашия вкусъ и нашитъ условия. Печално е, че подобни мнения могатъ още да сжществуватъ въ Варна! Това само доказва, че нашето културно ниво не стои още на надлежна висота.

P. S. Audiatur et altera pars. Отъ постоянната комисия узнахме, че: 1) ценитъ на наемитъ варииратъ отъ 1000 до 5000 лева 2) по-голѣмата частъ отъ стаятъ (по-сжжитѣ) иматъ гардероби 3) бѣлото не можеше да бжде доставено задължително по нѣмане на средства 4) тѣй сжщо по нѣмане на средства липсватъ абжуритъ 5) по сжщата причина водата е докарана само за коридоритъ.

За сега курорта дава на пост. Комисия дефицитъ. Само за докарването на вода бѣха похарчени 3600000 лева и сега всѣка година дългътъ трѣбва да се погасява съ 600,000 лева, когато отъ наемитъ се получаватъ само 420,000. Окр. съветъ сега работи за смѣтка на бждащето споредъ средствата си. Подобренитъ могатъ да ставатъ постепенно.

Кореняци!

Гответе се за блѣскавото отпразднуване на пратрония празникъ **9 Августъ** (Св. Пантелеймонъ) день на освобождението на града ни.

Печатница „Просвѣщение“ — Варна
Поръчка № 146.

Д-ръ КОНСТ. КАРАДЖОВЪ

ЛѢКАРЬ ПО
ВЪТРЕШНИ БОЛЕСТИ,
АКУШЕРСТВО — ГИНЕКОЛОГИЯ.

Приема всѣки день,
преди и подиръ обѣдъ,
въ дома си ул. „Успенска“ № 2,
срещу 1 я полицейски участъкъ.

Беднитъ безплатно.
Работницитъ съ работнишки
книжки.